

Sygn. akt I ACa 1530/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer (spr.)
Sędziowie:	SSA Teresa Rak SSA Anna Kowacz-Braun
Protokolant:	st. sekr. sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **A. S. (1)**

przeciwko **T. K. (1)**

o zapłatę, złożenie oświadczenia i o świadczenie na cel społeczny

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 7 czerwca 2017 r. sygn. akt I C 64/17

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powódki A. S. (1) na rzecz pozwanego T. K. (1) kwotę 8.640zł (osiem tysięcy sześćset czterdzieści złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego,**

3. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz radcy prawnego J. R. kwotę 6.974,10 zł w tym 1.304,10 zł podatku od towaru i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Teresa Rak SSA Jan Kremer SSA Anna Kowacz-Braun

I ACa 1530/17

U.

Pozwem z dnia 13 października 2015 r., sprecyzowanym pismem z dnia 17 listopada 2015 r. i pismem z dnia 28 stycznia 2016 r., podtrzymanym pismem z dnia 14 czerwca 2016 r. oraz ostatecznie sprecyzowanym pismem pełnomocnika z urzędu powódki z dnia 26 września 2016 r. powódka A. S. (1) wniosła o zasądzenie od pozwanego T. K. (1):

- kwoty 1.000.000 zł. z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez powódkę krzywdę,

- kwoty 50.000 zł. z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za poniesione koszty studiowania,

oraz o przyznanie pełnomocnikowi z urzędu powódki kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w wysokości 150% stawki minimalnej.

Na uzasadnienie pozwu podała, że w dniu 23 marca 2010 r. wniosła do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. odwołanie od decyzji Dziekana Wydziału (...) Materiałowej i Ceramiki (...) z dnia 7 listopada 2007 r. o kolejnym skreśleniu z listy studentów. Odwołanie to odrzucono postanowieniem z dnia 21 maja 2010 r. a następnie WSA w K. przyznał powódce prawo pomocy poprzez zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Pełnomocnikiem z urzędu został wyznaczony pozwany, który zawiadomił następnie WSA w K. o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od postanowienia z dnia 21 maja 2010 r. i sporządził w tym przedmiocie opinię. Następnie dla powódki wyznaczono kolejnego pełnomocnika z urzędu.

W dniu 24 marca 2010 r. powódka wniosła do WSA w K. odwołanie od decyzji Dziekana Wydziału Chemii (...) J. z dnia 17 maja 2006 r. o skreśleniu powódki z listy studentów. Odwołanie to odrzucono postanowieniem z dnia 21 maja 2010 r. a następnie WSA w K. przyznał powódce prawo pomocy poprzez zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Pełnomocnikiem z urzędu został wyznaczony pozwany, który zawiadomił następnie WSA w K. o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od postanowienia z dnia 21 maja 2010 r. i sporządził w tym przedmiocie opinię. Następnie odmówiono powódce ustanowienia kolejnego pełnomocnika z urzędu, zaś w toczącej się sprawie w przedmiocie wznowienia pełnomocnik z urzędu – adwokata K. G. złożyła opinię o braku podstaw do sporządzenia skargi o wznowienie postępowania.

W dniu 8 kwietnia 2010 r. powódka wniosła od WSA w K. odwołanie od decyzji Dziekana Wydziału (...) i (...) Politechniki (...) z dnia 2 marca 2010 r. w przedmiocie odmowy przyjęcia powódki na studia. Odwołanie to odrzucono postanowieniem z dnia 22 czerwca 2010 r. a następnie WSA w K. przyznał powódce prawo pomocy poprzez zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Pełnomocnikiem z urzędu został wyznaczony pozwany, który zawiadomił następnie WSA w K. o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od postanowienia z dnia 21 maja 2010 r. i sporządził w tym przedmiocie opinię. Następnie dla powódki wyznaczono kolejnego pełnomocnika z urzędu.

W ocenie powódki pozwany jest winny nieukończenia przez powódkę trzech kierunków studiów, a co za tym idzie, pozostawania przez powódkę bez wyższego wykształcenia i braku perspektyw na przyszłość. Pozwany nienależycie wykonał zobowiązanie w przedmiocie obrony praw powódki przed WSA w K., gdyż powinien jej pomóc, angażując się w sprawę i próbując znaleźć dla powódki jak najlepsze rozwiązanie jej spraw, a nie wnosić opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej, co pozbawiło ją prawa do obrony, naruszyło jej dobra osobiste a także przekreśliło szanse na godne życie. Zachowanie pozwanego było bezprawne, bowiem naruszało zasady współżycia społecznego. Ponadto powódka poniosła szkodę w związku z negatywnym zakończeniem powyższej opisanych postępowań gdyż nie ma obecnie wyższego wykształcenia, nie pracuje i nie ma perspektyw na dobrą pracę i zarabianie pieniędzy.

Kwota 1.000.000 zł. tytułem zadośćuczynienia pozwoliłaby powódce zatrzeć lub przynajmniej złagodzić odczucie krzywdy, które towarzyszy jej od 6 lat wskutek niesprawiedliwego zakończenia postępowań przed WSA w K.. Kwota ta pozwoliłaby jej żyć godnie w przyszłości, pomimo braku wyższego wykształcenia. Natomiast na kwotę 50.000 zł. składają się koszty studiowania, które poniosła przez 5 lat, tj. od roku akademickiego 2001/2002 do początku roku akademickiego 2007/2008, w postaci opłat za akademik, kosztów dojazdów, kosztów przebywania na studiach, zakup podręczników, zeszytów i innych artykułów papierniczych.

W złożonej w dniu 22 lutego 2017 r. odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, zawiadomienie o postępowaniu (...) S.A. w W. oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniósł z ostrożności procesowej zarzut przedawnienia roszczeń powódki. Przyznał, iż został wyznaczony pełnomocnikiem z urzędu powódki w postępowaniach sygn. akt III SA/Kr 345/10, III SA/Kr 344/10 oraz III SA/Kr 323/10 przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w K.. Niezwłocznie przystąpił do badania akt spraw i zwrócił się do powódki o stawienie się do Kancelarii celem omówienia spraw. Powódka korespondencji nie podjęła. Badając akta stwierdził, że odrzucenie skarg powódki nastąpiło wskutek niewyczerpania przez powódkę środków zaskarżenia, co jest brakiem nie podlegającym konwalidacji i w tej sytuacji sporządził opinie o braku podstaw do wniesienia skarg kasacyjnych. Okręgowa Rada Adwokacka stwierdziła, że należycie wywiązał się z obowiązków procesowych pełnomocnika.

Zawiadomiona w dniu 27 marca 2017 r. (...) S.A. w W. nie złożyła interwencji ubocznej.

Pismem z dnia 3 kwietnia 2017 r. powódka podtrzymała dotychczasowe stanowisko. Zarzuciła, że zawiadomienie pełnomocnika zostało wysłane na nieaktualny adres powódki, w sytuacji, gdy pozwany znał aktualny jej adres. Zarzuciła, że termin przedawnienia roszczeń z tytułu ochrony dóbr osobistych wynosi 10 lat.

W załączonym do w/w pisma piśmie powódka oświadczyła, że pozwany wyrzucił jej niepowetowaną szkodę według nieetycznego działania. Dopuszczając się występku pozbawienia mienia zagrożonego 5 latami pozbawienia wolności. Pozwany zabronił powódce dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Nie zachowano zasad równego traktowania w zatrudnieniu. Pozwany popełnił występki. Narażono powódkę na pozbawienie mienia oraz znaczne pogorszenie sytuacji życiowej. Pozwany nie zapobiegł pogłębiającej się szkodzi. Powódka uwagi na przegraną została również narażona na koszty procesu. Pozwany narusza godność pracownika oraz zasadę równego traktowania, dopuszcza się podstęp. Pozwany utrudnia powódce życie na wszystkie sposoby, na jakie potrafi. Pozwany postanowił pozostawić skargi bez rozpoznania, poprzez wydaną opinię uzasadniając to tym, że nie ma podstaw do sporządzenia skargi kasacyjnej. Pozwany nie przedstawia w tym zakresie żadnego dowodu. Pozwany pozbawił powódkę korzyści ekonomicznych związanych z otrzymywaniem wykształcenia oraz prawa do egzystencji. Z uwagi na to, że pozwany nie sporządził skargi nie jest stać powódki na podstawowe artykuły żywnościowe oraz środki czystości i higieny osobistej, a ni nie stać na ogrzewanie. Powódka wnosi o odszkodowanie oraz zadośćuczynienie z uwagi na działanie nieuczciwej konkurencji oraz prawo do informacji. Pozwany zbagatelizował sprawę i nie sporządził skargi kasacyjnej. Postępowaniem swoim zabronił powódce jako jednostce samodzielnie kształtowania własnej drogi życiowej. Powódka obarcza pozwanego winą za to, że uniemożliwił jej rzetelny proces i prawo do wysłuchania. Postępowanie pozwanego uniemożliwiło powódce zaspokojenie jej potrzeb, naraziło na niepotrzebny stres i ponoszenie niepotrzebnych wydatków związanych z postępowaniem sądowym.

Pismem z dnia 9 maja 2017 r. sprecyzowanym pismem z dnia 17 maja 2017 r. powódka podtrzymała dotychczasowe żądania zapłaty i wniosła dodatkowo o:

- nakazanie pozwanemu aby przeprosił ją w ten sposób, że opublikował w Gazecie (...), w ramce na białym tle, czarną czcionką Times N. R. o rozmiarze co najmniej 12 pkt oświadczenie o treści: „Ja, T. K. przepraszam Panią A. S. (1), iż wystawiłem opinię o braku podstaw do wniesienia skarg kasacyjnych w sprawach przeciwko Akademii (...) w K., Uniwersytetowi J., a także Politechnice (...) im. T. K..”.

- zasądzenia od pozwanego na cel (...) na rzecz Fundacji (...) z siedzibą przy ul. (...) w K. kwoty będącej równoważnością średniego miesięcznego wynagrodzenia, liczonego od chwili wytoczenia przez powódkę pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu rozszerzonego żądania podała, że w ocenie powódki przysługiwało jej prawo do wniesienia skarg kasacyjnych w sprawach przeciwko (...), UJ i Politechnice (...) a pozwany, odmawiając sporządzenia tych skarg,

pozbawił powódkę szans na uzyskanie wyższego wykształcenia, a co za tym idzie, szans na godne życie, gdyż uzyskanie takiego wykształcenia pozwoliłoby powódce na znalezienie dobrej pracy i życie na godnym poziomie.

Na rozprawie w dniu 7 czerwca 2017 r. pełnomocnik powódki sprecyzował, że na cel społeczny powódka domaga się kwoty 25.000 zł. (czas rozprawy 00:04:15).

Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie zmienionego powództwa jako bezpodstawnego.

Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo po ustaleniu następującego stanu faktycznego : A. S. (1) składała wnioski do Dziekana Wydziału (...) Materiałowej i Ceramiki (...) o przyznanie pomocy materialnej w postaci stypendium socjalnego, zwiększenia stypendium socjalnego, dopłaty do zakwaterowania z tytułu zamieszkania poza domem studenckim.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. na koncie prowadzonym w ZUS dla A. S. (1) zaewidencjonowano zwaloryzowane składki na ubezpieczenie emerytalne w kwocie 131,91 zł.

Ugodą z dnia 29 października 2008 r. A. S. (1) zobowiązała się w stosunku do (...) do spłaty nie później niż do dnia 31 grudnia 2010 r. zadłużenia z tytułu zakwaterowania w Domach Studenckich M. Studenckiego w kwocie 1717 zł.

Postanowieniem z dnia 21 maja 2010 r. w sprawie III SA/Kr 345/10 Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. odrzucił odwołanie A. S. (1) od decyzji Dziekana Wydziału (...) Materiałowej i Ceramiki (...) z dnia 7 listopada 2007 r. o kolejnym skreśleniu z A. S. (1) z listy studentów.

Zarządzeniem z dnia 16 marca 2011 r. Okręgowa Rada Adwokacka w K. wyznaczyła adwokata T. K. (1) pełnomocnikiem z urzędu A. S. (1) w sprawie sygn. akt III SA/Kr 345/10 przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w K..

Pismem z dnia 29 marca 2011 r. adwokat T. K. (1) powiadomił Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od postanowienia z dnia 21 maja 2010 r. o odrzuceniu skargi. W sporządzonej w dniu 28 marca 2011 r. opinii wskazał, że w sprawie nie zachodzi żadna z podstaw kasacyjnych wskazanych w art. 174 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Zarządzeniem z dnia 6 czerwca 2016 r. Okręgowa Rada Adwokacka w K. wyznaczyła – w miejsce adwokata A. S. (2) - adwokata J. T. pełnomocnikiem z urzędu A. S. (1) w sprawie sygn. akt III SA/Kr 345/10 przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w K..

Postanowieniem z dnia 21 maja 2010 r. w sprawie III SA/Kr 323/10 Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. odrzucił odwołanie A. S. (1) od decyzji Dziekana Wydziału Chemii z dnia 17 maja 2007 r. o skreśleniu z A. S. (1) z listy studentów.

Zarządzeniem z dnia 16 marca 2011 r. Okręgowa Rada Adwokacka w K. wyznaczyła adwokata T. K. (1) pełnomocnikiem z urzędu A. S. (1) w sprawie sygn. akt III SA/Kr 323/10 przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w K..

Pismem z dnia 29 marca 2011 r. adwokat T. K. (1) powiadomił Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od postanowienia z dnia 21 maja 2010 r. o odrzuceniu skargi. W sporządzonej w dniu 28 marca 2011 r. opinii wskazał, że w sprawie nie zachodzi żadna z podstaw kasacyjnych wskazanych w art. 174 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Wyznaczona do postępowania o wznowienie postępowania sygn. akt III SA/Kr 323/10 pełnomocnikiem z urzędu A. S. (1) adwokat K. G. wydała opinię, iż brak jest podstaw do wniesienia skargi o wznowienie postępowania w tej sprawie.

Postanowieniem z dnia 22 czerwca 2010 r. w sprawie III SA/Kr 344/10 Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. odrzucił odwołanie A. S. (1) od decyzji Dziekana Wydziału (...) Politechniki (...) z dnia 2 marca 2010 r. o odmowie przyjęcia A. S. (1) na II kierunek studiów.

Zarządzeniem z dnia 16 marca 2011 r. Okręgowa Rada Adwokacka w K. wyznaczyła adwokata T. K. (1) pełnomocnikiem z urzędu A. S. (1) w sprawie sygn. akt III SA/Kr 344/10 przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w K..

Pismem z dnia 29 marca 2011 r. adwokat T. K. (1) powiadomił Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od postanowienia z dnia 21 maja 2010 r. o odrzuceniu skargi. W sporządzonej w dniu 28 marca 2011 r. opinii wskazał, że w sprawie nie zachodzi żadna z podstaw kasacyjnych wskazanych w art. 174 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Zarządzeniem z dnia 6 czerwca 2016 r. Okręgowa Rada Adwokacka w K. wyznaczyła – w miejsce adwokata T. K. (1) - adwokata M. S. pełnomocnikiem z urzędu A. S. (1) w sprawie sygn. akt III SA/Kr 344/10 przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w K..

Stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, które nie budziły wątpliwości co do ich rzetelności i nie były kwestionowane przez strony.

Oddalono wniosek o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron albowiem okoliczności, na które dowód ten miał zostać nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, gdyż ustalanie okoliczności dotyczących poczucia krzywdy odczuwanego przez powódkę, opłat za akademik, kosztów przebywania na studiach i zakupu podręczników nie musiały podlegać ustaleniu w sytuacji gdy – z przyczyn poniżej szczegółowo wskazanych – pozwany nie ponosi co do zasady odpowiedzialności w stosunku do powódki.

Sąd Okręgowy wskazał, że jako podstawę faktyczną dochodzonego odszkodowania powódka powołuje działania i zaniechania podejmowane przez pozwanego w związku z wykonywaniem funkcji pełnomocnika z urzędu powódki. Oceny zasadności tego roszczenia dokonać należy zatem w świetle uregulowań stosunku prawnego istniejącego pomiędzy osobą, dla której ustanowiono pełnomocnika z urzędu a pełnomocnikiem z urzędu. Stosunek prawny pomiędzy pełnomocnikiem z urzędu ustanowionym w postępowaniu sądowo administracyjnym a stroną, dla której został ustanowiony, jest uregulowany w przepisach ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (art. 243 i nast.) oraz ustawy – Prawo o adwokaturze (art. 28 i nast.). W kwestiach nieuregulowanych należy w drodze analogii zastosować przepisy regulujące stosunki prawne o charakterze najbardziej zbliżonym, a zatem przepisy prawa cywilnego dotyczące stosunku zlecenia. Prowadzi to do wniosku, iż do oceny skutków prawnych nieprawidłowego wykonywania obowiązków pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowo administracyjnym należy stosować w drodze analogii przepisy o niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązań (art. 471 i nast. k.c.).

Zgodnie z art. 471 k.c. dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Takie sformułowanie przepisu oznacza, iż na powódzie ciąży obowiązek wykazania w toku postępowania szkody i związku przyczynowego pomiędzy zarzuconym zachowaniem się pozwanego a powstaniem tej szkody, zaś na pozwanym ciąży obowiązek wykazania, iż niewykonanie lub nienależyte przezeń wykonanie zobowiązania wynika z okoliczności, za które odpowiedzialności nie ponosi.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż pozwany, po ustanowieniu go pełnomocnikiem z urzędu powódki, uznał we wszystkich trzech sprawach, iż brak jest podstaw do sporządzenia skarg kasacyjnych od wydanych przez WSA w K. postanowień o odrzuceniu skarg powódki i sporządził w tym przedmiocie opinie przedstawione następnie sądowi. Taki sposób postępowania pozwanego nie może być potraktowany jako nienależyte wykonywanie obowiązków pełnomocnika z urzędu. Jak to bowiem wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego na gruncie procedury cywilnej, adwokat ustanowiony dla strony przez sąd może odmówić sporządzenia kasacji, jeżeli byłaby ona niedopuszczalna lub oczywiście bezzasadna. (Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 21 września 2000 r. III CZP 14/2000 (publ. OSNC 2001/2 poz. 21). Pogląd ten odnieść należy również do uregulowań zawartych w procedurze sądowo administracyjnej. Pozwany ocenił, iż brak jest podstaw do składania skarg kasacyjnych. Powódka, reprezentowana w niniejszej sprawie przez pełnomocnika profesjonalnego, nie wskazała żadnych okoliczności odpowiadających wymogom przewidzianym w art. 174 u.p.s.a., które choćby hipotetycznie mogły stanowić podstawę

dla sporządzenia przez pozwanego skarg kasacyjnych od orzeczeń WSA w K.. Wręcz przeciwnie, powódka nie kwestionuje, że wszystkie trzy postanowienia o odrzuceniu skarg powódki, zostały wydane w sytuacji, gdy powódka nie wyczerpała środków zaskarżenia w postępowaniu administracyjnym, tj. nie wniosła odwołań od kwestionowanych decyzji do organu wyższej instancji, tj. odpowiednio: do Rektora Akademii (...) w K. (w sprawie III SA/Kr 345/10), Rektora (...) J. w K. (w sprawie III SA/Kr 323/10) oraz Rektora Politechniki (...) w K. (w sprawie III SA/Kr 343/10). Nie sposób w tym stanie rzeczy uznać, aby po stronie pozwanego rzeczywiście doszło do niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowo administracyjnym.

Nie wykazała nadto powódka istnienia związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy zachowaniem się pozwanego a powoływaną przez powódkę szkodą. Na dochodzoną w niniejszej sprawie szkodę składają się mają koszty studiowania, które poniosła przez 5 lat, tj. od roku akademickiego 2001/2002 do początku roku akademickiego 2007/2008, w postaci opłat za akademik, kosztów dojazdów, kosztów przebywania na studiach, zakup podręczników, zeszytów i innych artykułów papierniczych. Nawet gdyby hipotetycznie przyjąć, że odmowa sporządzenia przez pozwanego skarg kasacyjnych stanowiła naruszenie jego obowiązków jako pełnomocnika z urzędu (co w realiach niniejszej sprawy nie zachodzi), to koszty wydatków powoływanych przez powódkę nie stanowią uszczerbku, który stanowiłby normalne następstwo (w rozumieniu art. 361 § 1 k.c.) takiego nienależytego zobowiązania. Nie można również przyjąć aby normalnym następstwem takiego zachowania mogły być nieuzyskanie przez powódkę wyższego wykształcenia, a w konsekwencji niemożność uzyskiwania środków na podstawowe artykuły żywnościowe oraz środki czystości i higieny osobistej oraz na ogrzewanie. Przywrócenie względnie uzyskanie przez powódkę statusu studenta wskutek hipotetycznego uwzględnienia skarg kasacyjnych od postanowień WSA o odrzuceniu skarg powódki, nie jest bowiem równoznaczne z uzyskaniem przez powódkę wyższego wykształcenia, gdyż zależne byłoby to od dalszego, zupełnie niezależnego od pozwanego, dalszego biegu kształcenia powódki. Nadto uzyskanie wyższego wykształcenia samo w sobie nie stanowi gwarancji uzyskania ani utrzymania zatrudnienia dającego dochody na satysfakcjonującym powódkę poziomie. W tym stanie rzeczy ocenić należy, że powódka nie wykazała istnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym pozwanemu zachowaniem a powoływaną przez powódkę szkodą.

Powódka domagała się w niniejszej sprawie również zadośćuczynienia w kwocie 1.000.000 zł. oraz zasądzenia od pozwanego na cel społeczny – Fundacji (...) – kwoty 25.000 zł. Podstawy faktycznej tych żądań powódka upatruje w naruszeniu przez pozwanego zasad współżycia społecznego, gdyż pozwany powinien jej pomóc, angażując się w sprawę i próbując znaleźć dla powódki jak najlepsze rozwiązanie jej spraw, a nie wnosić opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej, co pozbawiło ją prawa do obrony, naruszyło jej dobra osobiste a także przekreśliło szanse na godne życie. Nadto, według powódki, pozwany zabronił powódce dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, narusza godność pracownika oraz zasadę równego traktowania, dopuszcza się podstęp, utrudnia powódce życie na wszystkie sposoby, na jakie potrafi, oraz zabronił powódce jako jednostce samodzielnego kształtowania własnej drogi życiowej. Nadto pozwany miał się dopuścić działania nieuczciwej konkurencji oraz naruszenia prawa do informacji. Nakazuje to przyjąć, że powódka domaga się zadośćuczynienia oraz świadczenia na cel społeczny przewidzianych w art. 448 k.c. za naruszenie dóbr osobistych powódki. Dochodzenie przez powódkę zadośćuczynienia i świadczenia na cel społeczny na podstawie art. 448 k.c. jest jednak w realiach niniejszej sprawy wykluczone. Przesłanką dochodzenia tych roszczeń za naruszenie dóbr osobistych jest bowiem zawinienie sprawcy naruszenia, co wprawdzie nie wynika z literalnego brzmienia tego przepisu, ale co wywieść należy z umiejscowienia tego przepisu w rozdziale regulującym odpowiedzialność za czyny niedozwolone, która to odpowiedzialność co do zasady jest oparta na zasadzie winy (wyrok SN z dnia 12 grudnia 2002 r., V CKN 1581/2000, OSNC 2004, nr 4, poz. 53; wyrok SN z dnia 1 kwietnia 2004 r., II CK 115/2003, niepubl.; wyrok SN z dnia 16 września 2004 r., IV CK 707/2003, niepubl.; wyrok SN z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CK 805/2004, niepubl.; wyrok SN z dnia 28 września 2005 r., I CK 256/2005, niepubl.; wyrok SN z dnia 19 stycznia 2007 r., III CSK 358/2006, niepubl.; wyrok SN z dnia 24 stycznia 2008 r., I CSK 319/2007, niepubl.). Natomiast – z przyczyn wyższej szczegółowo wskazanych - odmowa przez pozwanego sporządzenia skarg kasacyjnych nie wykazuje jakichkolwiek cech obiektywnej bezprawności, co z góry wyklucza zakwalifikowanie zachowania pozwanego jako zawinionego, gdyż zawinionym zachowaniem jest takie, które jest obiektywnie bezprawne a zarazem osobie zachowującej można postawić subiektywny zarzut, że nie dochowała wierności prawu. Subiektywne odczucie powódki, że zachowanie pozwanego naruszało zasady współżycia

społecznego, w niczym tej oceny nie zmienia. Treść sporządzonych opinii obiektywnie nie daje jakichkolwiek podstaw do oceny, że pozwany potraktował swoje obowiązki w stosunku do powódki w sposób lekceważący, a właśnie przez pryzmat stopnia zaangażowania pozwanego w wykonanie tych obowiązków należy dokonywać oceny postępowania pozwanego w stosunku do powoda. Nie wynika przy tym z ustalonego stanu faktycznego aby pozwany w jakikolwiek sposób naruszył godność powódki, względnie w jakikolwiek sposób dyskryminował powódkę, naruszając tym samym zasadę równego traktowania. Nie wynika również z ustalonego stanu faktycznego aby pozwany w jakikolwiek sposób utrudniał powódce życie. Zupełnie nie umotywowane są zarzuty powódki co do rzekomego naruszenia przez pozwanego reguł uczciwej konkurencji oraz prawa do informacji. Powódka nie wskazała nadto na żadne inne skonkretyzowane dobro osobiste, które miałyby zostać zarzuconym przez powoda zachowaniem się pozwanego naruszone. Natomiast zachowanie pozwanego polegające na odmowie sporządzenia skarg kasacyjnych obiektywnie było niezdatne do naruszenia jakiegokolwiek z dóbr osobistych wymienionych w art. 23 k.c. lub uznanych w orzecznictwie i nauce prawa. W szczególności nie stanowią dóbr osobistych powoływane w pozwie „prawo do obrony”, „szansa na godne życie”, „dostęp do szkolenia” czy możliwość „samodzielnego kształtowania własnej drogi życiowej”. W tym stanie rzeczy ocenić należy, że nie doszło do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powódki przez pozwanego, a w konsekwencji powódka nie może zasadnie domagać się od pozwanego ani zadośćuczynienia ani świadczenia na cel społeczny.

Powódka domagała się nadto nakazania pozwanemu złożenia oświadczenia zawierającego przeprosiny o treści opisanej w piśmie z dnia 9 maja 2017 r. Zgodnie z art. 24 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Przesłanką skutecznego żądania złożenia oświadczenia jest bezprawne naruszenie dóbr osobistych. Z przyczyn powyżej szczegółowo wskazanych ocenić należy, że zachowanie pozwanego polegające na odmowie sporządzenia skarg kasacyjnych nie naruszyło żadnego z dóbr osobistych powódki wymienionych w art. 23 k.c. lub uznanych w orzecznictwie i nauce prawa. W tym stanie rzeczy żądanie nakazania pozwanemu złożenia oświadczenia również należało ocenić jako bezzasadne i jako takie podlegało ono oddaleniu.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt I sentencji na podstawie wyżej powołanych przepisów.

Na zasądzone w pkt II sentencji na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. od przegrywającej proces powódki na rzecz wygrywającego pozwanego koszty postępowania zostały złożone:

- 14.400 zł. wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego za reprezentowanie w sprawie o roszczenie majątkowe,
- 1080 zł. wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego za reprezentowanie w sprawie o roszczenie niemajątkowe
- 17 zł. opłata skarbową od pełnomocnictwa

łącznie: 7577 zł.

Nie znalazł sąd podstaw do odstąpienia od obciążania powódki obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania na zasadzie art. 100 k.p.c. Okoliczność, że powódka pozostaje w trudnej sytuacji majątkowej sama w sobie nie stanowi szczególnie uzasadnionego wypadku uzasadniającego odstąpienie od obciążania kosztami procesu. Natomiast subiektywne przekonanie powódki o zasadności dochodzonych roszczeń nie mogło uzasadniać odstąpienia od obciążenia kosztami sądowymi w sytuacji gdy skutek wytoczenia powództwa pozwany musiał ponieść koszty procesu w postaci celowego wydatku na wynagrodzenie ustanowionego w sprawie pełnomocnika.

O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu powódki orzeczono w pkt III sentencji na zasadzie § 2 pkt 1, w zw. z § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 8 pkt 7 i § 14 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1805), w zw. z § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1715).

Wyrok ten w całości zaskarżyła apelacją powódka zarzucając naruszenie prawa procesowego, a to art. 227 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. przez oddalenie wniosku o przesłuchanie powódki, który to przesłuchanie mogło mieć wpływ na wynik sprawy; art. 233 § 1 k.p.c. przez uznanie, że pozwany należycie wykonał swoje obowiązki podczas gdy z akt wynika, że pomimo iż znał adres powódki to nie skontaktował się z nią; a także w zw. z art. 361 k.c. przez uznanie iż powódka nie wykazała związku przyczynowego, skutkowego pomiędzy posiadaniem wyższego wykształcenia a możliwością uzyskania dochodów z pracy podczas gdy zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego oraz zasadami logicznego myślenia normalnym następstwem uzyskania wyższego wykształcenia na renomowanej uczelni, jest znalezienie pracy; a w zw. z art. 100 k.p.c. w zw. z art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – powódka pozostaje w trudnej sytuacji majątkowej i przyjęcie że nie uzasadnia to odstąpienie od obciążenia jej kosztami postępowania narusza wskazane przepisy;

Naruszenie prawa materialnego a to art. 178 Konstytucji który nie znalazł zastosowania w sprawie przy wydawaniu wyroku i jego obrazę przez uznanie przez sąd w zaskarżonym wyroku ustaleń WSA za własne zamiast przeprowadzenia przez sąd własnego postępowania dowodowego co doprowadziło do zawężenia postępowania dowodowego tylko do akt WSA podczas gdy z przepisu tego wynika że sądy podlegają tylko Konstytucji i ustawom a nie są związane orzeczeniami sądu administracyjnego, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego; art. 28 ust. 1 zd. 1 ustawy o adwokaturze w zw. z art. 740 k.c. przez jego niezastosowanie i uznanie że powód swoje obowiązki wykonał należycie pomimo, że nie skontaktował się z powódką pomimo, że dysponował jej adresem; art. 471 k.c. w zw. z art. 740 k.c. przez błąd subsumpcji i uznanie przez sąd w zaskarżonym wyroku że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za wystąpienie u powódki szkody podczas gdy ewidentnie wbrew art. 740 k.c. , pozwany nie wykonał swoich podstawowych obowiązków związanych z wykonywaniem zlecenia a zatem jego działanie było zawinione. W uzasadnieniu rozwinięto zarzuty.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i wywody prawne Sądu I instancji i przyjmuje je za własne.

Zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego nie są zasadne. W rozpoznawanej sprawie podstawą rozstrzygnięcia jest ocena prawidłowości postępowanie pozwanego w czynnościach podejmowanych przed WSA wK. w trzech sprawach w których ustanowiono pozwanego pełnomocnikiem powódki z urzędu. Innymi słowy podstawą orzeczenia jest wynik analizy prawnej podjętych czynności procesowych, a więc pominięcie dowodu z przesłuchania stron nie mogło mieć istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy wbrew zarzutowi apelacji. Ponadto z art. 299 k.p.c. wynika, że sąd może dopuścić dowód z przesłuchania stron celem wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia a więc tylko dla wyjaśnienia takich okoliczności co w sprawie nie wystąpiło.

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. - granice swobodnej oceny dowodów zakreślają przepisy prawa procesowego, zasady doświadczenia życiowego i reguły logicznego myślenia. Dlatego też zarzut obraży art. 233 § 1 k.p.c. można sformułować skutecznie tylko wówczas, gdy sąd oceniając wiarygodność oraz moc przeprowadzonych dowodów uchybił przesłankom wskazanym w tym przepisie. Skuteczne postawienie zarzutu poczynienia błędnych ustaleń oraz naruszenia przez sąd zasady swobodnej oceny dowodów wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął to sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu. W związku z tym należy odróżnić stwierdzenie dotyczące możliwości potencjalnych związanych z ukończeniem studiów wyższych na renomowanej uczelni od ustaleń faktycznych dotyczących innych okoliczności związanych z prawidłowością wykonania obowiązków pełnomocnika z urzędu. Ponadto Sąd I instancji odniósł się do okoliczności związanej z hipotetyczną sytuacją innego postępowania pełnomocnika. Ocena związku przyczynowego działań pozwanego z możliwością ukończenia przez

powódkę studiów wyższych prowadzi do stanowczego wniosku o braku takiego związku z argumentacją już wskazaną. Na marginesie Sąd Apelacyjny zauważa, że apelująca nie różnicuje sytuacji powódki na każdej z uczelni wyższych w momencie ustanawiania pozwanego pełnomocnikiem z urzędu.

Sąd Apelacyjny zauważa, że trudna sytuacja materialna strony w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego nie jest wystarczającą przesłanką dla zastosowania art. 102 k.p.c.

Zarzuty prawa materialnego w ukształtowanym ostatecznie stanie faktycznym nie są uzasadnione. Konstytucyjna regulacja zawarta w art. 178 dotyczy różnych zagadnień zawartych w trzech ustępach; z powołanej argumentacji wynika, że apelująca odwołuje się do ustępu pierwszego tego przepisu stanowiącego, że sędziowie w sprawowaniu urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. W tym kontekście zarzut oparcia ustaleń na dokumentach z akt WSA w K. nie jest zrozumiały. Wydaje się że skarżąca, interpretując treść zarzutu najkorzystniej dla niej podniosła zarzut braku bezpośredniości postępowania dowodowego. W okolicznościach sprawy w której istota rzeczy sprowadza się do oceny prawidłowości podjętych czynności procesowych nie sposób uwzględnić podniesionego zarzutu. Właśnie istota sprawy dotyczy akt z innej sprawy.

Pozwany jako pełnomocnik powódki z urzędu zobowiązany był do starannego działania oraz przestrzegania obowiązującego stanu prawnego a także uwzględniania dorobku orzecznictwa i doktryny. Zarzut naruszenia art. 28 ustawy prawo o adwokaturze nie jest zasadny, pozwany nie odmówił udzielenia pomocy powódce a jedynie wykonał swój obowiązek wynikający z przepisów nakładających obowiązek bądź sporządzenia skargi kasacyjnej albo sporządzenia opinii i odmowy jej sporządzenia.

Pełnomocnik z urzędu miał ograniczony czas na podjęcie decyzji czy wnieść skargę kasacyjną, czy też sporządzić opinię o braku podstaw do jej sporządzenia. Możliwość kontaktu z powódką w przypadku rozpoznawanej sprawy nie stanowiła naruszenia sposobu wykonania obowiązku reprezentowania powódki z urzędu, rzecz sprowadzała się we wszystkich trzech postępowaniach do oceny, czy powódka spełniła wymagania formalne związane z wyczerpaniem wymaganego, obowiązkowego toku postępowania administracyjnego. W istocie obowiązkiem pozwanego była ocena czy możliwe jest wniesienie skargi kasacyjnej, która mogła by odnieść skutek, jak też dokonanie oceny czy ewentualne wniesienie skargi nie spowoduje przy sporządzeniu jej zgodnie z najwyższymi standardami uznania jej za bezzasadną. Z tego obowiązku pozwany wywiązał się. W związku z tym okoliczność nie nawiązania kontaktu przed zajęciem stanowiska w sprawie nie miało wpływu na treść podjętych przez pełnomocnika czynności.

Strona procesu która chce obciążyć pełnomocnika odpowiedzialnością za nie osiągnięcie oczekiwanej treści orzeczenia powinna w postępowaniu wykazać że miała realne szanse na wygranie sprawy, a więc uwzględnienia skargi. W sprawie odmowa sporządzenia skargi kasacyjnej wynikała z nie spełnienia na wcześniejszym etapie postępowania powódka nie spełniła wymogu formalnego od którego uzależnione jest możliwość wniesienia skargi. (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2013 r. V CSK 210/12 nie publ.)

W ocenie Sądu Apelacyjnego pozwany w ustalonym stanie faktycznym wywiązał się z nałożonego obowiązku co skutkuje brakiem podstaw do rozważenia nie wywiązanie się z obowiązku a tym samym nie doszło do naruszenia art. 471 k.c.

Z przedstawionych przyczyn apelacja uległa oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przyznając również wynagrodzenia pełnomocnikowi powódki z urzędu.

SSA Teresa Rak SSA Jan Kremer SSA Anna Kowacz Braun